

**GLOBALIZATION, INTERCULTURAL DIALOGUE AND NATIONAL IDENTITY
REFLECTED IN A TRAVELOG: BUCURA DUMBRĂVĂ ON THE ROADS OF INDIA
(PE DRUMURILE INDIEI)**

Luiza Marinescu, Assoc. Prof., PhD, "Spiru Haret" University of Bucharest

*Abstract: Famous, but not well-known Romanian writer of the XXth century who considered India a country where you will find everything, ranging from culture, language, religion, people, cuisine, and also the literary culture. Bucura Dumbravă (1868/1926) was dedicated to studying theosophy as indicated by the various articles and lectures witnessed in the newspapers of the time. She translated the book *At the feet of the Master* (1924) by Kryshnamurti. In addition, she created the Romanian Theosophical Lodge in 1925 in București and helped establish strong bonds between this Lodge and Indian circles. To strengthen these bonds, she took a last trip to India. On her return from a theosophy congress where she actually met Kryshnamurti, she gets sick on the sailing vessel. The doctor of the city Port Said sets her down and puts her in the hospital where she passed away. The notes taken during this last trip are published post mortem probably by Emanoil Bucuța under the title 'On the Roads of India. The Last Pages. Letters (Pe drumurile Indiei. Cele din urmă pagini. Scrisori)' in 1927. The research is structured into the following chapters: a. Who is Františky Jozefíny Szekuliszovej or Francisca Iosepha Szeculici? b. The revelation of a manuscript: Intercultural Dialogue And National Identity Reflected In a Travelog.*

Keywords: *Bucura Dumbravă, Františky Jozefíny Szekuliszovej, Fany (Fanny) Seculici, Július Bernhard Szekulis, mountaineering, Romanian folklore, Romanian literature in German language*

A. Primii pași de la Pressburg (denumirea germană) / Prešporok (denumirea slovacă) / Pozsony (denumirea maghiară) sau Bratislava (denumirea cehoslovacă) la Viena și București: cine este Františky Jozefíny Szekuliszovej sau Francisca Iosepha Szeculici?

Destinul literar al Bucurei Dumbravă este unul de excepție, învăluit de umbrele confuziilor, asemenea unui cărbune în a cărui inimă se formează treptat un diamant de excepție. De vreme ce opera sa a reușit să supraviețuiască regimurilor politice, care s-au schimbat precum furtunile din mijlocul mărilor, de-a lungul unui secol, atât în țara sa natală, cât și în cea adoptivă, este vremea ca umbrele care i-au protejat contururile să se răspândească pentru a i se pune în sfârșit în valoare miracolul creației literare, precum și importanța călătoriei în existența sa.

Conform răspunsului oferit cercetării noastre de către doamna dr. Anna Buzinkayová de la Ministerstvo Vnútra Slovenskej Republiky *Archív hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy* am avut posibilitatea de a furniza pentru prima dată informații corecte referitoare la certificatul de naștere al scriitoarei publicului din România. Bucura Dumbravă era pseudonimul lui *Františky Jozefíny Szekuliszovej*, născută la 28 decembrie 1868 la Pressburg (numele german al orașului) sau Bratislava (numele oficial al orașului cehoslovac din 27 martie 1919, în loc de Prešporok, numele slovac al orașului sau de Pozsony, numele maghiar), botezată romano-catolică la parohia Sf. Martin din Bratislava, numele său fiind înregistrat în registrul Catolici: Matrix. vol. 42 (611) / p. 451 (227) / no. 573). Nu au existat frați sau surori cu nume similare. În registrul celor botezați sau căsătoriți se găsesc mai multe detalii despre familia sa, despre părinții și bunicii săi. Ea era fiica lui *Július Bernhard Szekulis*, născut la 6 octombrie 1843 probabil la Pressburg, funcționar de asigurări la Banca Hungaria. El era de religie mozaică și la 31 decembrie 1867 s-a botezat și a devenit creștin evanghelic la Biserica Confesiunii Evanghelice de la Augsburg din Bratislava. Tatăl

scriitoarei, Július Bernhard Seculisa (Szekulis) era aceeași persoană cu Eduard Século (Szekulisz) care a devenit romano-catolic la 31 decembrie 1867 și mama lui era *Josephine (Josefina)* născută *Leinkaufová* (Matr. pokrst. ev. a. v. zv. 618 / str. 595 (298) / č. 179).

În concluzie, la 18 ianuarie 1868 s-a celebrat căsătoria lui *Július Bernhard Szekulis*, un tânăr de 24 de ani cu *Louise Hanno (Lujzou Hannovou)*, o tânără de 24 de ani, ambii de religie romano-catolică. Părinții Louisei *Hanno*, mama scriitoarei erau: *Ferdinand Hanno*, tatăl, șef de orchestră și *Karolina*, mama, născută *Vogtová*. (Matr. sobáš. ev. a. v. zv. 631/str. 253(127)/č. 5)

Mulțumiri doamnei *Adriana Gagea* care a indicat existența acestei imagini la Arhivele Naționale din București

Tatăl Bucurei Dumbravă, Iuliu Seculici, fond documente fotografice I 6209, photo Fr. Mandy, București

Diferitele moduri de ortografiere Seculis, Sekulis, Szekulisz sau Seculici derivă din modificările care intervin în rostirea și scrierea cu alfabet latin și pronunția maghiarizantă. Pentru fixarea ortografierii numelui autoarei în dicționarele literare românești este important felul în care ea a ales să și-l ortografieze: Fanny Seculici. Pressburg, al doilea mare oraș industrializat din Regatul Ungariei și-a păstrat numele până la 27 martie 1919, când numele oficial al orașului cehoslovac a fost cel de Bratislava. Cehoslovacia luase naștere prin declarația de la 28 octombrie 1918 de la Praga. Conducătorii orașului Pressburg (unde majoritari erau germanii și unгурii) au dorit ca orașul lor, numit și Pozsony, să nu devină parte din Cehoslovacia. L-au declarat oraș liber, l-au redenumit *Wilsonovo mesto (Wilson City)* după președintele SUA Woodrow Wilson. După ce a fost cucerit de trupele cehoslovace la 1 ianuarie 1919, doar malul stâng al orașului a devenit parte a Cehoslovaciei (malul drept, care nu aparținea de Bratislava, a fost ocupat la 14 august, când Budapesta tocmai fusese ocupată de către trupele române) conduse de guvernatorul român al Budapestei (din august până în noiembrie 1919), Generalul Marcel Olteanu.

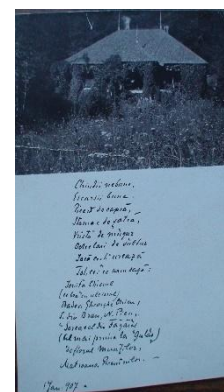
Bucura Dumbravă (pseudonimul scriitoarei *Františky Jozefíny Szekuliszovej* sau Fany / Fanny Seculici, așa cum își scria numele în scrisorile adresate prietenilor ei și așa cum încă este scris în paranteze numele său în cataloagele bibliotecilor românești) s-a născut la Pressburg la 28 decembrie 1868 în Imperiul Austro-ungar condus de Franz Iosif I, Împăratul Austriei; Rege Apostolic al Ungariei; Rege al Boemiei; Rege al Croației; Rege al Galiei și Lodomeriei; Mare Duce de Cracovia. La vârsta de 4 ani se afla la Viena, iar la 5 ani avea privilegiul de a trăi în România lui Carol I, în preajma curții reginei Elisabeta a României. Tatăl său, Július Bernhard Szekulissau Iuliu Seculici era un vechi prieten al regelui Carol I și un important funcționar al Societății de asigurări Dacia Română sau Dacia România. În *Jurnalul fericirii* N. Steinhardt scria că acesta fusese „căpitanul vasului austriac care îl adusese în România pe Prințul Carol în '66” (Steinhardt: 1994, 171). Tânărul prinț Carol fusese nevoit să călătorească incognito pentru a ajunge la București și pentru a deveni regele României, sub numele de Karl Hettingen. A călătorit cu trenul pe ruta Düsseldorf-Bonn-

Freiburg-Zürich-Vienna-Budapesta, din pricina conflictului care exista între Germania și Imperiul Austriac. În aprilile 1866, Carol I a intrat în Principatele Române pe la Turnu Severin și a trecut prin Horezu, Râmnicu Vâlcea, Curtea de Argeș, Câmpulung și Târgoviște, în drumul său spre București, vechiul drum despre care pomenește Carol I în *Memoriile* sale.

În *Monitorul Oficial* nr. 221 din 1925 „Ministerul Justiției prin autoritatea Jurnalului Consiliului de Miniștri din sesiunea din 17 septembrie 1925” se menționează aprobarea procedurii de naturalizare a scriitoarei, „domnișoara **Francisca Iosepha Szeculici**, supus maghiar, rezidentă în București, Calea Dorobanților no.4”, naturalizare discutată în raportul președintelui Consiliului de Miniștri no. 1706 din 13 iunie 1925. În acea vreme scriitoarea primise medalia Bene merenti clasa I pentru merite literare și se pregătea pentru o lungă călătorie ca secretar al Primei Mari Loji Feminine din România, de fapt prima Lojă feminină independentă din lume.

În ferparul publicat în *Convorbiri literare* no.1-2 din ianuarie-februarie 1926 semnat de Alexandru Tzigara Samurcaș cu inițialele A.T.S. se rememorează lucrările care au făcut-o cunoscută pe Bucura Dumbravă, scriitoarea cu educație și vorbitoare nativă de germană, dornică de a cunoaște jurnalele și memoriile generației pașoptiste precum și legendele locale din dorința de a înțelege mai bine lumea în mijlocul căreia trăia: *Pandurul, Haiducul și Cartea munților* (Tzigara Samurcaș 2003:230-231). Remarcată de regina poetă, Carmen Sylva pentru talentul său de a scrie poezie în limba germană, Bucura Dumbravă a învățat întâi la Sinaia și apoi la București să scrie și să citească în română, germană, franceză și engleză. Regina Carmen Sylva a dorit să o cunoască, a întâlnit-o și a asistat-o material, iar Františky Jozefíny Szekuliszovej sau Fany/ Fanny Seculici i-a devenit o apropiată colaboratoare. Eliza Brătianu, buna ei prietenă, a povestit în memoriile sale că „domnișoara Seculici (...) era secretara reginei” în vremea în care domnișoara Văcărescu, „o găsană foarte mioapă”, „venea la regină cu ciorne ilizibile”, iar „peste o zi-două” apărea cu „un poem în limba franceză din care domnișoara Seculici îmi citea câteva fragmente pe care le considera sublime” (Brătianu, 1992:63). În afara activității sale literare, la 18 ani, a fondat împreună cu doamna Brăiloiu primele școli de duminică pentru copiii sărmani, precum și societatea „*Tibișoiul*”, după numele unui mic orfan, care avea nevoie de protecție. Numele său apare și printre cele ale fondatorilor Policlinicii „Regina Elisabeta a României”.

Pasiunea pentru muzică o moștenise de la bunicii materni și a avut șansa de a studia muzica. Emanoil Bucuța amintește că prin 1913 cânta foarte bine la pian Brahms, Bach, Schumann și Beethoven și participa adesea la seratele organizate la castelul Peleş de către Regina Poetă și la care au participat între alții și George Enescu și Dimitrie Dinicu. În 1905 Bucura Dumbravă a creat societatea „*Chindia*”, care după părerea prietenei sale, Frozy Nenișescu era fructul colaborării cu Vasile Lascăr, Victor Miculescu, Nicu Berindei, Vintilă Brătianu, Emil Costinescu (Nenișescu 1934: 634). Societatea a promovat folclorul românesc și dansurile tradiționale până la începutul primului război mondial. Un film din 1913 regizat de Nicolae Barbelian ilustrează activitatea societății. (vezi <http://www.cinemagia.ro/filme/jocuri-nationale-executate-de-membrii-societatii-chindia-jocuri-populare-33457/> consultat la data de 17 04 2015). După unii autori (Cernătescu 2010: 182) societatea „*Chindia*” era paravanul unei Loje masonice mixte, singura care permitea inițierea femeilor în tainele masoneriei. Când a împlinit 39 de ani Bucura Dumbravă, (Františky Jozefíny Szekuliszovej sau Fany / Fanny Seculici) prietenul ei doctorul V. A. Urechia și soția lui i-au trimis la 1 ianuarie 1907, o poezie semnată „*Doctorul Munților*” și „*Matroana Românilor*”. (Borș, Bucuța fără dată: *Fond Bucura Dumbravă, no.1825, Fila 24, pagina 4 verso*): „*Chindii nebune/ Excursii bune/*

Picior de capră/ Stomac de șatră/ Vârsta de mugur/ Ochelari de vulture/ Iacă ce-ți urează/ Toți cei ce urmează:/ Ioniță Chiorul/ Ce bea cu ulciorul/ Bade Gheorghe Chicu/ Și din Bran, N. Picu/ Sorea cel din Făgăraș,/ (Cel mai prima la gulaș)/ Doftorul Munților/ Matroana Românilor.”

„Mândrematroane și frumoase fiice ale României” erau numite femeile inițiate, iar Vrednica sau Onorata Matroană era persoana care prezida Ordinul Stelei de la Răsărit (*The Order of the Eastern Star*), o organizație masonică deschisă atât femeilor cât și bărbaților, inițiată la Boston, Massachusetts, de către Rob Morris. Membrii ordinului, fie că erau masoni, fie că aveau anumite relații specifice cu masonii; femeile erau inițiate doar dacă erau fie fiica, fie soția, fie văduva sau mama unui mason de rang înalt. Existau 18 ranguri de inițiere. (http://en.wikipedia.org/wiki/Order_of_the_Eastern_Star#History consultat la 25 04 2015). Tatăl Bucurei Dumbravă, Július Bernhard Szekulis în 1875, fusese *Cel dintâi supraveghetor* și apoi *Venerabil al Lojei, „Zur Bruderlichkeit” (Frăția)* din București, inițial o lojă masonică de limbă germană (Cernătescu 2010: 181). Călătoria, în special cea prin munți, era o metaforă des folosită în istoria literaturii române, simbolizând existența omenească unică prin taina sa. Istoria Societății Teozofice a fost scrisă în România de Bucura Dumbravă. Mai târziu și Mircea Eliade va urma drumul peste mări spre India. Ajungând la Adyar, el va înțelege importanța cunoașterii istoriei religiilor și a credințelor religioase și conexiunile spirituale care împart lumile în sfere de camuflare a sacralului în profan.

De fapt, în 1875 Helena Blavatsky, colonelul Henry Steel Olcott și William Quan Judge fondaseră la New York, în SUA *The Theosophical Society*. Helena Blavatsky a murit în 1891 și curând, în 1895 ramura americană a Societății Teozofice s-a declarat independentă de organizația mamă condusă de colonelul Olcott și Annie Besant, cunoscută ca *the Theosophical Society, Adyar, India*. Rudolf Steiner, secretarul general al Societății Teozofice germano-austriece în 1902 și-a menținut independența față de societatea de la Adyar și în 1913 a format Societatea Antropozofică. După scindarea Societății Teozofice, Ordinul Steaua de la Răsărit (*The Order of the Star in the East*, prescurtat OSE) și-a întins conducerea asupra Societății Teozofice de la Adyar, India din 1911 până în 1927. Misiunea acesteia era pregătirea spirituală a umanității pentru întâlnirea cu o entitate mesianică, cu așa-numitul Învățător al Lumii sau Maitreya, al cărui succesori erau Jiddu Kryshnamurti. În 1922, următorul Mare Maestru al Marii Lojă din România, colonelul Ioan T. Ulic a acordat autonomie deplină Lojei Feminine de Adopție și a întemeiat la 1 martie 1922 Marea Lojă Feminină Independentă de Adopție. Această Lojă a fost prima Lojă Autonomă Feminină de Adopție din lume, iar Bucura Dumbravă a fost conducătoarea ei. Alături de Bucura Dumbravă, din această Mare Lojă Feminină au mai făcut parte și alte femei de excepție din societatea culturală românească: Martha Bibescu, Agepsina Eftimiu Macri, Zoe Pallade, Smaranda Maltopol, Claudia Milian-Minulescu, Elena Rose Prager, Mariana Huch și Georgeta Davidescu. Grație creării primei Marii Loje Feminine, femeile din România au căpătat mai multe privilegii decât cele din restul Europei. În 1927 femeile din România au obținut dreptul de vot la alegerile locale, spre deosebire de Spania unde acest lucru s-a întâmplat în 1931 și de Franța, unde femeile au avut drept de vot în 1945. Această ramură androgină a masoneriei regulate din România „numită în 1905 Masoneria Universală, acest «neg al feminismului pe fața tradiției» (R. Guénon), a lucrat în ritul de adopție, rit condus de la Adyar, India de V***ills***Ssr*** Annie Besant (nivel 12, Maestru Suveran) autoare a *Esoteric Christianity* (Creștinismului Ezoteric) cu care Bucura Dumbravă (gradul 9, Divă a Crucii cu Trandafiri, a corespondat intens”. (Cernătescu 2010:182)

Bucura Dumbravă a fondat prima societate turistică din România *Hanul drumeților* sau *Touring Clubul României*. Potrivit lui Mihai Haret, societatea a

fost înființată împreună cu Frozy și Mircea Nenițescu, cu Elena Romniceanu și Natalia Slavici, care erau prietenii ce o vizitau la apartamentul său din blocul de raport, situat actualmente pe Bulevardul Dacia 32 în București, apartament menționat în decizia de naturalizare „Calea Dorobanților no.4, București”, de fapt blocul construit de Societatea de Asigurări Dacia România, unde tatăl său era director. Bucura Dumbravă a fost implicată și în activitatea YWCA (Young Woman Christian Association) din România, creată în 1919, a cărei președintă de onoare era în perioada 1919-1938 Regina Maria a României, supranumită soacra Balcanilor. Activitatea YMCA a fost foarte bine structurată pentru educarea tinerei generații în spirit creștin și pentru creșterea rolului femeii în evoluția societății. După patru ani de activitate, un atac anonim a fost publicat de ziarul „*Ideea europeană*”. La arhivele Naționale ale României există o scrisoare de protest a Bucurei Dumbravă adresată redactorului publicației, C. Beldie. Scrisoarea este un protest elegant și politic la adresa aceluia care denigrau activitatea YWCA.

B. Revelația manuscrisului: dialog intercultural și identitate națională reflectate într-un jurnal de călătorie

Preocupată de studiile teozofice și de mișcările iluminatiilor, care își creau rețele spirituale de inițiați în întreaga lume, Bucura Dumbravă o întâlnește la Paris, la Congresul Femeilor pe Annie Besant. Astfel are loc o conjuncție a forțelor ce susțin același proiect: răspândirea lucrărilor lui Jiddu Kryshnamurti despre Învățătorul lumii. Era vorba despre un tip special de experiență spirituală și despre o literatură filosofică inițiativă, menită să îl facă pe om să își descopere vibrațiile înalte și să își utilizeze o mai mare parte din întregul potențial cu care fusese înzestrat de creator. Bucura Dumbravă va traduce în 1924 cartea lui Jiddu Kryshnamurti *La picioarele Învățătorului*, autor considerat de frunțașii mișcării teozofice un Mesia, și ca urmare, va participa la Congresul Societății Teozofice de la Adyar din 1925-1926, convinsă că, mai ales după Primul Război Mondial cuvintele lui Jiddu Kryshnamurti ar fi trebuit să producă schimbarea: „Omul încă este la fel cum a fost – spunea Kryshnamurti. Este încă brutal, violent, agresiv, avid, competitiv. Și... a construit o societate după aceste trăsături”. La întoarcerea de la Congresul Societății Teozofice de la Adyar, unde l-a și întâlnit pe Jiddu Kryshnamurti, pe vas se spune că Bucura Dumbravă s-a îmbolnăvit și a fost debarcată la Port Said de către doctorul, responsabil de carantină, fiind internată la British Hospital, unde și-a dat sufletul. O convenție internațională de curând semnată și de Regina Maria a României referitoare la carantină și la stăvilirea răspândirii bolilor molipsitoare în Europa din India și Asia prin intermediul mijloacelor de transport, prevedea ca toți cei suspecți de o posibilă îmbolnăvire să fie debarcați la Port Said.

La Biblioteca Academiei Române se află în fondul ms. A 1135 un document extras din *The President's Watch Tower in the April Theosophist*, pe care-l consider edificator pentru felul în care s-a produs debarcarea scriitoarei suferinde, în absența antibioticelor și a analizelor clare, care să-i precizeze diagnosticul:

„I very deeply regret to hear of the passing over of our valiant and useful comrade, Mrs. Seculici, the General Secretary of the T.S. In Romania. M. Perez, General Secretary of the T.S. In Egypt wrote that after the steamer left Aden, her heart seemed to be affected and she was so ill that Mr. Perez removed her from the steamer to the English Hospital. After a few days, her heart, which was constitutionally weak, in consequence of an infection of malignant malaria, refused to function, and she passed away on the 30th of January. The young Section has suffered a heavy blow in this departure of its talented and loved General Secretary. Mme Seculici will be greatly missed, for she held a position both in literary and Court circles, and her books of Romanian traditions were much liked. A cultured and

charming woman, she leaves a chair empty that will not be easily filled. But Those Who guide Theosophical Society are the best judges of the place in which their servants can be most useful. Mr. Bertram, the late Presidential Agent, was returning to Roumania to help Mme. Seculici and we trust he will go the bereaved Society, and give the new Secretary the benefit of his mature experience.

Un alt document aflat în custodia Bibliotecii Academiei din București în fondul ms. A 1135 este și scrisoarea dactilografată a unui anume N.P. Thadani, expediată din Napoli, probabil indian, care era interesat să se stabilească emigrând în Elveția. Este vorba despre o scrisoare de o filă (față verso) cu litere albastre, cu textul în engleză, scrisoare adresată Doamnei Elena Romnicio, prietena Bucurei Dumbravă. Documentul relatează discuția cu scriitoarea care avusese plăcerea să-i vorbească despre activitatea Elenei Romnicio. Pasagerul descrie în calitate de martor ocular împrejurările în care, înainte de a ajunge la Port-Said, scriitoarea se simțea bolnavă și slăbită, precum și discuțiile însuflețite pe puntea vasului, referitoare la activitatea de la Geneva la Liga Națiunilor a prietenei sale. Indianul interesat de a trăi la Geneva folosește prilejul de a se adresa doamnei Romnicio, pe care nu o cunoștea, astfel:

“Naples Harbour 30-1- 26

Dear Madame Romnicio,

Forgive me the liberty of writing to you. I am a complete stranger to you. I have known about you from your dear friend, Mme Fanny Seculici of București. She was a passenger on the board the S.S. Aquileia, with the return party of the delegates at the Theosophical World Conference at Adyar. She was taken ill on board just before we reached Port-Said. As she could not get proper food and treatment on board, and felt rather too weak to stand the strain of the voyage in the Mediterranean she went into the British Hospital at Port-Said. It was rather sad, her being compelled to stay behind, but I hope you will not entertain any apprehensions about your friend. She was happy and well attended to. I have reason to believe she was comfortable and has already picked up strength and will arrive by the next Italian Mail Steamer at Trieste. Perhaps Madam Lazar has already written to you about her.

We passed many long and happy hours together on deck. She often spoke to me about you-your far flung activities at Geneva, your wide circle of friends from all nationalities, your intimate knowledge of the League of Nations affairs, your profound culture and intuition, your wide sympathies and love for India, its traditions, its religion, its philosophy and its people.

She was inevitably led to speak of you, when she learnt the subject of my visit to Europe and my intention to live in Geneva.

I wish to study the League of Nations on the spot, its proceedings for the past several years and the various international subjects pending before the League at present. I am also interested in the activities of the women's International League towards a possible social reform and amelioration in India, through the women of India: towards the dissemination of the ideas of the League. To enable me better to understand the proceedings of the League I have been studying French for several months, and am anxious to study French further when I get to Geneva.

I may be excused introducing myself. I am an Indian aged 34, I am in the Indian civil Service which is the superior administrative service in India. I was in Europe for five years and studied Philosophy at Cambridge when I took degree in 1914. I passed the open Competition for the ICS in London in 1915 and have completed 9 years of service in India.

Mme Seculici was to have written to you to meet her at Genoa if possible. She intended to introduce me personally to you or else to give me a letter of introduction to you.

Her intention was that you could help me at Geneva in the study of the League's affairs and in the study of French by introducing me to your friends in Geneva, friends who would give me opportunities of knowing things first-hand and be nice to me in various ways, in fact to make me stay at Geneva, more pleasant and profitable than it could otherwise be. I believe it is towards the progressive realisation of the League's ideal that people should travel far and study other nations, so that understanding may widen the scope of their sympathies till through a common culture and a common intellectual out-look, the sceptre of war may be finally laid at rest.

I shall feel grateful if you would be so kind as to write to me. / Yours truly/ signed N.P. Thadani/ ICS/ c/o Thomas Cook & Sons, Nice./ E.C./ My permanent address is c/o Thomas Cook & Sons, Ludgate Circus, London/ Parkers Hotel, Naples

31/1/26

I have stayed here for 3 Days and shall be (seeing) Rome and Florence, Venice and Genoa for about 3 to 4 weeks. I shall feel obliged if you could write me on the above address. c/o Thomas Cook & Sons/ Ludgate Circus/ London E.C.”

Între documente aflate la Biblioteca Academiei Române, care descriu împrejurările în care Bucura Dumbravă a călătorit este și un altul, scris de mână și care pare a fi o scrisoare pe o foaie A4 îndoită și îngălbenită trimisă din Franța dintr-un hotel din Nisa, scrisă în franceză: „Pension des Etats Unis/ 8, rue St. Francois de Paule/ Nice le 31 -1 -33

Bien chere Madame

Votre carte m'a beaucoup touché, vous êtes vraiment trop gentille de penser me voir. J'en serais très très heureuse car j'ai gardé de vous un très bon souvenir du temps si court que vous avez passé à Port-Said.

Quand vous serez ici nous pourrions parler et décider pour qu'il y aura de à faire frêcur la tombe de votre chère amie. C'est peut être dommage de faire une tombe en prière si vous préntez la ramener en Roumanie./ Je me trouve bien à Nice à cause du climat, il fait bien quelques jours de mauvais mais cela ne dure pas, le soleil reparait et nous avons même chaud./ Je vous envoie mon plus affectueux souvenir et croyez à ma bonne amitié.

Cl. Roth”

Impresionat de sfârșitul neașteptat, rapid, prietenul său, părintele și scriitorul Gala Galaction a scris că „fără să se știe dacă era vorba de o boală contagioasă sau de ultima dorință a Bucurei Dumbravă: rămășițele sale pământești au fost incinerate și cenușa, urma să se întoarcă în țară într-o urnă egipteană” (Galaction 1926: 8).

Manuscrisul A1135 (achiziția 113/1954; 111/1956) este un carnetel cu file de matematică de format A5 scris cu creionul, format de fapt din două carnetele de același tip lipite între ele (legate) ca și cum ar fi fost un singur carnetel. Notele de călătorie realizate de scriitoare de-a lungul drumului său spre India și înapoi au fost publicate parțial postmortem de către unul dintre prietenii săi, în mod anonim, în anul 1927. Din comparațiile cu textele dedicate Bucurei Dumbravă postmortem, rezultă că Emanoil Bucuța este autorul ediției (*Pe drumurile Indiei. Cele din urmă pagini. Scrisori*) publicat în 1927. Din comparația acestei ediții cu manuscrisul autoarei de la Biblioteca Academiei Române din București aflat în fondul mss. A 1135, donat după moartea prietenei sale, Elena Romniceanu, cea care i-a luat locul la conducerea Lojei *Frăția*, rezultă că din textul original au fost eliminate anumite pasaje, considerate indezirabile din *Ultimele scrieri ale Bucurei Dumbravă Note de drum luate în calea ei din urmă spre Indii*. Manuscrisul cuprinde la început un desen, roza cu 8 petale în creion. Pe deasupra este scris cu roșu *Bucura Dumbravă* și cu albastru în paranteze *Fanny Szeculici*. Urmează 24 file capsate pe mijloc, ca un fascicul, cu două capse, una mai sus

și alta mai jos. Paginile sunt nenumerotate de nimeni; e de presupus că cine realizează legătura dintre pagini, a realizat și cenzura manuscrisului din momentul publicării. Urmează 14 file capsate tot la pagina 12 de două ori cu două capse simetric așezate față de partea de sus și față de partea de jos a foii. Acestea sunt în total 4 fascicule capsate în grupuri de câte 12 file, în total de câte 24 x 4; urmează din nou legătura unui fascicul scris prin inversarea deschiderii carnetului, în care filele sunt capsate câte 18, deci sunt în total 36 de pagini dintr-un alt carnet.

Deprinderea drumurilor lungi, cu nebănuite surprize, obișnuința de a pleca în călătorie însoțită de carnețele pentru însemnări literare imediate, realizate în goana evenimentelor, în rarele momente de liniște și de tihnă, obiceiul de a nu lăsa să treacă ziua fără a așterne pe hârtie cele mai interesante descrieri ale momentelor acesteia, reprezintă o caracteristică a unui condei exersat și a unei minți disciplinate să gândească doar ceea ce ochiul vede, sufletul simte și cugetul poate transpune în cuvinte. Astfel trebuie să fi fost scriitoarea Bucura Dumbravă până la sfârșitul zilelor sale, de vreme ce, din ultima călătorie *Pe drumurile Indiei*, s-au întors în marea carte a literaturii neștiute de prea multă lume, *Cele din urmă pagini*, editate în grabă, în taină la un an de la plecarea fără întoarcere a scriitoarei din 26 ianuarie 1926 la Port Said.

Cel care scrie prefața volumului postum fără să o mai și semneze, așa cum era normal, este foarte probabil un prieten apropiat, un om care o cunoștea de multă vreme. În mod cert ar fi putut fi Emanoil Bucuța după sintagmele pe care le recunoaștem și din pagini omagiale dedicate scriitoarei, pe care le-a semnat ulterior. „Bucura Dumbravă avea, ca scriitoare, deprinderea notației imediate. Ca un pictor, îți însemna uneori un efect de soare pe apă sau culoarea unui nor la un anumit ceas din zi, și ca un compozitor, atmosfera și tristețea. Abia răgazul de mai târziu aducea supunerea față de regulile compoziției literare.” (Bucura Dumbravă *Pe drumurile Indiei*, f.d. 1927,p.3)

Cel care s-a gândit să-i păstreze memoria ultimelor rânduri adunate într-un carnet cu asemenea notații, manuscris care „ni s-a întors fără aceea care-l umpluse de scrisul ei mare și citeț ca un desen și de *pe drumurile Indiei*“ era el însuși un om cu preocupări literare exotice. Emanoil Bucuța avea să traducă *Cartea ceaiului* pentru prima dată în cultura română.

Pentru că prima pagină cu scrisul Elenei Romnicanu este semnată: „Ultimele scrieri ale Bucurei Dumbrava note de drum luate în calea ei din urmă spre Indii El. Romnicanu” se poate deduce că până în momentul achiziției de către Biblioteca Academiei Române carnețelul a fost păstrat probabil în Elveția, de către prietena Bucurei Dumbravă, cea care a beneficiat și de ridicarea drepturilor de autor ale Bucurei Dumbravă de la Editura Cartea Românească. Manuscrisul debutează cu o însemnare (neînregistrată de ediția din 1927) de la plecarea scriitoarei cu vaporul *Pilsna* spre India: „Dă-ne, Doamne, foc nestins! 4 decembrie 1925. La sfârșitul acestui jurnal de călătorie manuscris, la pagina 5, scrisă pe verticală, la sfârșitul carnetului există trei adrese și patru nume:

N.	S.	N.Venkataramaiy	India	H. P. KrishnaRao
Nanjundaiya Esq.	a Esq. B. A.		Sri Sarojamma	Esq. B.A.,
Advocate Hassan	S.A.C. Of		90 N.V. (as	Sankarpur
Mysore State	Forests,		above)	Bangalore City
India	Bhadravuti			India”
	Mysore State			

E foarte clar că visul său de a-l cunoaște și de a discuta cu ghidul spiritual, autorul lucrării pe care o tradusese în limba română *La picioarele Învățătorului* și anume Jiddu Kryshnamurti se împlinise. Conținutul acestei convorbiri poate fi dedus doar din vultele violete, de pe cantul manuscrisului, ce sugerează aparent valurile oceanului pe care l-a

străbătut pentru a-l cunoaște. Ceea ce a rămas cu desăvârșire neclar a fost sfârșitul rapid din călătoria epuizantă spre țară cu vaporul. Scriitoarea înzestrată cu un trup astral strălucitor își părăsea trupul pământesc, cu tristețea contemplativă a celei care avusese ocazia să privească spectacolul lumii, să-i descrie precis contururile colorate, punând în valoare fiecare moment al călătoriei. Înzestrată cu o memorie bună, cu imaginație și intuiție, Bucura Dumbravă reușește să construiască din goana condeiului un text format din imagini pregnante, care dau naștere unei realități literare. Înzestrată cu o natură interioară sensibilă la vibrații fine și pline de conținut, scriitoarea nu a pierdut niciodată din vedere scopul spiritual al călătoriei sale. Îmbogățită cu dorința fermă dar blândă de a schimba lumea în mijlocul căreia trăia, cu zâmbetu-i cald îndreptat spre întruparea lucrurilor utile și plăcute, scriitoarea nu-și expune prea mult trăirile care o epuizaseră. Cu o tenacitate, cu un cult al frumuseții și al credinței în adevăr, implicată în acțiunea prin care trece folosindu-și tactul și cunoștințele, Bucura Dumbravă știe să păstreze secretele: și ale ei și ale altora. Despre Mihail Sadoveanu se spunea că este un „Ceahlău al literaturii române”. Numele scriitoarei Bucura Dumbravă a fost dat Kogaionului, muntele sacru al dacilor în amintirea ei. Acesta este al doilea vârf ca înălțime din Munții Bucegi având 2503 m. S-ar putea spune deci, că numele alege intenționat ca pseudonim sunt revelatoare pentru destinul literar și pentru memoria locurilor în care acești scriitori, plâsmuitori de lumină au trăit. Și fără să bănuiești, ei continuă să întregească peisajul spiritual.

BIBLIOGRAPHY:

- Brătianu, 1992: (Eliza Brătianu) *Regele Carol și Regina Elisabeta* de Eliza Brătianu în magazin istoric, an XXVI, nr. 7 (304), iulie 1992, p. 63-68.
- Borș Bucuța fără an: Lucia Borș Bucuța *Notă* în Romanian National Archives, București *Fund Bucura Dumbravă*, no. 1825, File 24, page 4 reverse.
- Bucuța 1932 a: not signed *Seri ale amintirii* în *Boabe de grâu*, year III, no. 1-2 January - February 1932, p. 58.
- Bucuța 1932 b: not signed *Alfel de literatură descriptivă* în *Boabe de grâu*, year III, no. 6, June 1932, p.255.
- Bucuța 1933: not signed *Cronica* în *Boabe de grâu*, 4, no. 7, July 1933, p.445.
- Carol I 2007: *Jurnalul lui Carol I al României*, volume I, 1881-1887, Polirom, Iași, 2007, p. 311.
- Cernătescu 2010: Radu Cernătescu *Literatura luciferică O istorie ocultă a literaturii române* Cartea Românească, București.
- Dicționarul 2004 a: *Dicționarul General al Literaturii Române*, volume II, C-D, Univers Enciclopedic, București, 2004, 773-774.
- Dicționarul 2004 b: Ion Istrate, Mircea Popa, Ioan Milea, Aurel Sasu, Doina Modola, Elena Stan, Augustin Pop, Valentin Tașcu, Mariana Vartic Romanian Academy The Institute of Linguistics and Literary History ‘Sextil Pușcariu’ Cluj Napoca *Dicționarul cronologic al romanului românesc de la origini până la 1989*, Editura Academiei Române, București, 2004, 112,125.
- Dumbravă 1908 a: Bucura Dumbravă *Der Haiduck roman von Bucura Dumbravă Regensburg. W. Wunderling’s Hofbuchhandlung*, 1908, 492p. BAR I 8200.
- Dumbravă 1908 b: Bucura Dumbravă (Seculici, Fany) *Haiducul* traducere de Teodor Nica București, Sfetea, 1908, II+456p. BAR II 9650

- Dumbravă 1911: Bucura Dumbravă *Haiducul* traducere de Teodor Nica București, Sfetea, ediția a doua 1911, II+444p. BAR II 119522.
- Dumbravă 1912 a: Bucura Dumbravă *Der Haiduck Roman Mit einem Vortwort von Carmen Sylva* Dritte Auflage Regensburg W Wunderling's Hofbuchhandlung, 1912, XIV+ 480p. BAR I 467776
- Dumbravă 1912 b: Bucura Dumbravă *Der Pandur Geschichte des Rumanischen Volksaufstandes im Jahre 1821*. I-II Band Regensburg, 1912, 2 volume, BAR II 29875
- Dumbravă 1912 c: Bucura Dumbravă *Pandurul* tradus de Eliza Brătianu, București, 1912, 458p. BAR II 33808
- Dumbravă 1914: Bucura Dumbravă *Haiducul* tradus de Teodor Nica, 3rd ediție, București, 1914, VII+ 444p. BAR II 36229
- Dumbravă 1919: Bucura Dumbravă *Haiducul* tradus de Teodor Nica, ediția a IV-a, București, 1919, IV+ 501p. BAR I 54386
- Dumbravă 1920: Bucura Dumbravă (Seculici, Fany) *Cartea Munților*, București, 1920, 97p. + table BAR I 58077
- Dumbravă 1924: Bucura Dumbravă (Seculici, Fany) *Cartea munților*, București, 1924, 113p.- 115p. Hanul Drumetilor, Biblioteca literară no. 1, BAR I 58077
- Dumbravă 1925: Bucura Dumbravă *Haiducul* tradus de Teodor Nica, 6th ediție, București, 1925, 416p. BAR I 80822
- Dumbravă 1927 a: Bucura Dumbravă *Ceasuri sfinte*, 2nd ediție, with a fragment from the 2nd volume București, 1927, 251p. BAR I 91536
- Dumbravă 1927 b: Bucura Dumbravă *Pe drumurile Indiei... în lumina teosofiei*, București, 1927, 109p. BAR I 86822
- Dumbravă 1941: Bucura Dumbravă *Pandurul*, traducere de Eliza I. Brătianu, Prefață de Carmen Sylva, a 6-a ediție, București, 1941, BAR I 176691.
- Dumbravă 1942: Bucura Dumbravă *Haiducul*, traducere de Teodor Nica, a 8-a ediție, București, 1942, 478p. BAR I 182086.
- Dumbravă 1943 a: Bucura Dumbravă *Cartea munților*, a 3-a ediție, cu o prefață de Emanoil Bucuța, ediție realizată de Valeriu Pușcariu, coperta și vignetele I. Druga, București, 1943, 98 p. (100p.) + 9 pl. BAR II 190106.
- Dumbravă 1943 b: Bucura Dumbravă *Haiducul*, traducere de Teodor Nica, a 9-a ediție, București, 1943, 444 p. BAR I 185354.
- Dumbravă 1943 c: Bucura *Pandurul*, tradus de Eliza I Brătianu, a 7-a ediție, București, 1943, 444p. BAR I 190247.
- Dumbravă 1947 a: Bucura *Haiducul*, tradus de Teodor Nica, a 10-a ediție, București, 1947, 410p. BAR I 238589
- Dumbravă 1947 b: Bucura *Pandurul*, a 8-a ediție, București, Cartea Românească, 1947, 377p.- 379p. BAR I 233945
- Dumbravă 1954: Bucura Dumbravă *Pandurul*, roman tradus de Eliza I. Brătianu, Vârșeț, Libertatea, București, 1954, 331p. BAR II 428813
- Dumbravă 1956: Bucura Dumbravă *Haiducul*, tradus de Teodor Nica, ediție din exil, Madrid, Carpații, 1956, 417p. BAR I 457847.
- Dumbravă 1969: Bucura Dumbravă *Pandurul*, tradus de Eliza I Brătianu, Prefață de Dumitru Almaș, București, Tineretului, 1969, 350p.+ f.f. portret, BAR I 544862.
- Dumbravă 1970: Bucura Dumbravă *Cartea munților*, ediție îngrijită, cu prefață și note de Mircea Handoca, București, Stadion, 1970, 86 (89)p. + 19 f.pl. BAR II 551735.
- Dumbravă 1981: Bucura Dumbravă *Pandurul*, nove, tradus de Eliza I Brătianu, introducere de Ileana Manole, București, Militară, 1981, 349p.- 351p. BAR I 656002.

- Dumbravă a: Bucura Dumbravă *Haiducul*, traducere de Teodor Nica, a 5^a ediție, București, 416p. BAR I 68508.
- Dumbravă b: Bucura Dumbravă *Haiducul*, traducere de Teodor Nica, a 8^a ediție, București, 413p. BAR I 98762.
- Dumbravă c: Bucura Dumbravă *Pandurul*, traducere de Eliza I. Brătianu, Prefață de Carmen Sylva, a 4^a ediție, București, 478p. BAR I 76210.
- Encyclopedia* 1940: Lucian Predescu *Enciclopedia României Cugetarea material românesc oamenii și înfăptuiri*, ediție anastatică, Saeculum I.O. Vestala, București, 1999, 294.
- Galaction 1926: Gala Galaction *Bucura Dumbravă în Adevărul literar și artistic*, 7, no. 270, February 7, 1926, 8.
- Kryshnamurti 1924: Alcyon (J. Kryshnamurti) *La picioarele învățătorului*, traducere de Bucura Dumbravă, București, 1924, 1pl. + 71p. BAR I 76082.
- Monitorul oficial 221/1925: Monitorul Oficial no. 221 din 8 octombrie 1925, decizia de naturalizare a Franciscai Iosepha Szeculici cu încheierea numărul 2578/925 de la comisia de naturalizări.
- Nenițescu 1934: Frozy Nenițescu *Fanu în Boabe de grâu*, 10, Oct. 1934, p. 634, 635.
- Steinhardt 1994: N. Steinhardt *Jurnalul fericirii* Editura Dacia, Cluj Napoca, p. 171.
- Tzigara Samurcaș 2003: Alexandru Tzigara Samurcaș *Memorii vol. III, 1919-1930 Lupta vieții unui octogenar* cu o prefață de C.D. Zeletin, București, Meridiane, 2003, p.230-231.

WEB BIBLIOGRAPHY:

- <http://www.cinemagia.ro/filme/jocuri-nationale-executate-de-membrii-societatii-chindia-jocuri-populare-33457/> consultat pe 7 II 2015.
- http://en.wikipedia.org/wiki/Order_of_the_Eastern_Star#History consultat la 24 03 2015)
- http://en.wikipedia.org/wiki/Order_of_the_Star_in_the_East (consultat la 24 03 2015)
- <http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/Wbesant.htm>(consultat la 24 03 2015)